

STUDENTENTS

AKADEMISKĀS DZĪVES LAIKRAKSTS

IZNAK 2 REIZES
MĒNESI

NUMURS MAKSĀ
20 SANT.

K. Branta un K. Upešlejas nodibināts 1922. gadā.

Redakcija un kantoris

Pasta adrese: Rīgā, Pasta kaste № 70.

Gada abonements: Ls 4.—.

Rīgā, Basteja bulv. № 11, dzīv. 15 (ieeja no Valdemāra ielas). Runas stundas: svētdienās no 10—11, pirmdienās no 16—17.

Sludinājumu maksa: priekšpusē 90 sant., tekstā 60 sant., sludin. daļa 20 sant., par peitiridīnu + 5% sludināj. nodoklis.

№ 137.

Piektdien, 27. aprīlī, 1928.

VI. ak. g.

Oxfordas un Kembridžas Universitāšu iespāids uz Anglijas studentu dzīvi.

Anglijas universitāšu iekārta ir ļoti īpatnēja un stipri atšķiras no kontinentālu valstu universitāšu. Tas ir izskaidrojams ar vēsturiskiem apstākļiem. Sākot no Vilhelma Iekārtošanas laikiem 13. g. s., Anglija netika iespāidota ne no vienas valsts, ne caur kariem nedz arī kautkādam pārmaiņam uz kontinentu, un ir pilnīgi izveidojusi savu īpatnēju valsts iekārta un paturējusi savas tautas tradīcijas.

Anglijas universitāšu izcelšanās bija 12. un 13. g. s. Eiropas garīgās kustības un atdzimšanas laikmeta auglis. Drīz pēc Buloņas un Parīzes skolu pārveidošanas par universitāšu, līdzīgas mācību iestādes radās arī Oxfordā un Kembridžā. Šo universitāšu dvēsele, kas vadīja un izkopa studentu tieksmes uz zinātni, kā arī organizēja viņu intīmo dzīvi, bija tā saucamās „lektoru korporācijas” (masters' corporations) pēc Parīzes Universitātes parauga.

Studenti iestājas universitātē ļoti jauni sākot no 13 — 14 gadiem. Šī parādība palikusi pat līdz mūsu dienām. Pie viduslaiku augstākās „septiņu Liberalu Mākslu” skolas priekšmetiem („trivienna” Gramatikas, Loģikas, Retorikas un „quadriviuma” Aritmētikas, Geometrijas, Mūzikas un Astroloģijas) tika pievienotas 3 „augstākās fakultātes”: teoloģijas, jurisprudences un medicīnas fakultātes, tādā kārtā radot Anglijas Universitāšu Standartu kā augstāko izglītības iestādi.

Pēc Reformācijas Oxfordas un Kembridžas Universitāšu virsuzraudzība pilnīgi dabīgi pārgāja Anglikaņu baznīcas rokās. Caur izdotiem likumiem šīs universitātes isā laikā tika pārveidotas par garīgiem semināriem un teoloģijas institūtiem, tā ka 18. g. s. otrā pusē Angļu universitātes, kā garīgas pašdarbības un zinātnes centrs sāka zaudēt savu nozīmi.

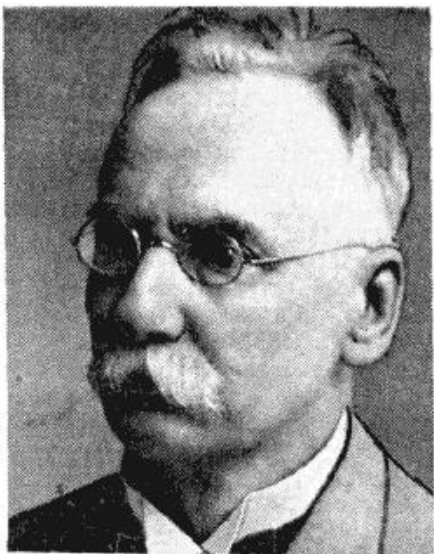
19. g. s. sākās jauna kustība starp zinātni viriem pret satrunējošiem uzskatiem izglītības jautājumos un caur izdotu likumu Oxfordas un Kembridžas Universitātes tika atsvabinātas no Baznīcas tiesās uzraudzības, kā arī tika atļauts šīm universitātēs iestāties visu ticību, šķiru un nāciju studentiem, kā arī ievēda rakstisku pārbaudījumu sistēmu, kuŗa pastāv vēl šodien.

Universitātes no jauna atguva savu nozīmi, un šīs garīgās kustības rezultāts bija jaunu universitāšu rašanās citās ievērojāmās pilsētās, kā 1828. gadā Londonā, vēlāk Mančesterā, Bristolā, Lids'ā u. t. t. Šīs universitātes ieguva pilnīgu autonomiju.

Pirmā sieviešu koledža tika nodibināta pie Londonas Universitātes, Bedfordas kol. 1849. g., bet sievietes tika pieļautas pie zinātniska grāda iegūšanas tikai 1878. gadā.

Lai gan Anglijas universitātes formāli atguvušas savu patstāvību un garīgo brīvību, tomēr viņas negrib atteikties no savām vecām tradīcijām un ierašām. Šeit savu vārdu saka arī mūsu laikos Oxfordas un Kembridžas Universitātes, kuŗas svēti uztur savas vecās tradīcijas un kā visu Anglijas universitāšu ideāls noder tiem par priekšzīmi, radot tādā kārtā starp visiem angļu studentiem vēlēšanos uzturēt šīs tradīcijas arī citās universitātēs. Šī ciena pret tēvu tēvu ierašām ir viegli izskaidrojama ar angļu tautas konservatīvu viņu uzskatos.

Kā atkritējus no studentu vecām tradīcijām uzskata Londonas liberalās koledžas: „Ekonomistu skola”, „Politiku skolu” un Bērkbekas koledžu, kuŗas ir noskaņots vienīgi sociālistiski. Interesants fakts ir tas, ka neviena Anglijas universitāte nedomā apstrīdēt

Prof. Dr. h. c. E. Felsbergs.

Prof. Dr. h. c. P. Šmits.

Oxfordas un Kembridžas panākumu, nedz sportā, nedz šīs universitātēs iegūto diplomu izcilus klasifikācijā, nedz arī viņu vadoņa lomas Anglijas studentu dzīves veida organizēšanā un nostabilizēšanā. Tas izskaidrojams ar angļu konservatīvu. Angļu studenti prot cienīt savu universitāšu priekšteču Oxfordas Kemb. Universitātes, kas pārdzīvoja visas grūtības, izveidojot caur daudzām pārmaiņām tagadējo Angļu studentu dzīves standartu, un izveidojot angļu studenta tipa ideālu.

Nav jāizmirst, ka Anglijā studēt lemts ir ļoti nedaudziem. Tas pat savienots ar lielām materiālām grūtībām, kā arī ārkārtīgu lielu konkurenci.

Parasti Londonas un citu pilsētu universitāšu lekciju un uztura maksa svārstās no 150 — 200 angļu mārc.; Oxfordā un Kembridžā no 300 — 400 angļu mārc.

Vispārējā universitāšu statistika rāda, kā tiek uzņemti caurmērā caur stingriem konkursa eksāmeniem tikai ap 30% no pieļautiem pie iestāšanās eksāmeniem studentiem. Universitātes izsniedz stipendijas tikai ap 3 — 5% no kopējā studentu skaita, bez tam labākiem studentiem tiek izsniegti pabalsti stipendiju veidā no viņu agrākām skolām ap 3%.

Tāpat pabalsta trūcīgos studentus „N. U. S.” un dažas citas studentu organizācijas caur sevišķu stipendiju fondu. Tā ka kopsummā ap 10% no kopējā studentu skaita ir dota iespēja studēt, jo viņu materiālie apstākļi ir vāji. Nav atkal jāizmirst, ka stipendiju iegūšana ir ārkārtīgi grūta un tikai tiešām apdāvinātiem studentiem tā ir iespējama. Bez tam par savu studiju laiku tas ir padots ļoti stingrai kontrolei.

Oxfordā un Kembridžā iestāšanās tiek apgrūtināta vēl ar dažiem īpatnējiem noteikumiem.

Iestājoties vienā no šīm universitātēm nākamam studentam mazākais gadu iepriekš formāli jāiestājas „Arpus Koledžas Savienībā” (Nocollege Society), kuŗa rūpējas par nākošā studenta dzīvokli un visa nepieciešamā apgādāšanu. Tā ka daži vecāki savu bērņus ieraksta šīn savienībā tikko kā tie sasnieguši 10 gadu vecumu. Jāpiezīmē, ka Oxfordā un Kembridžā studenti nedzīvo ģimenēs vai speciālos studentu namos, kā citu pilsētu Universitāšu studenti, bet tieši koledžās, kur klausās arī lekcijas. Tā ka koledžu telpas ir arvien aizņemtākas no studentiem, tad nākošiem studentiem uz tām jāgaida kamēr viņu priekšteči beigs savas studijas. Tā tad Oxfordā un Kembridžā pie augšā minētiem 2 apstākļiem pievienojas vēl tiešām dzīvokļu krīze. Tamdēļ Oxfordas un Kembr. studentu skaits tiektīri automātiski regulēts un ir arvien konstants.

Oxfordas diploms nedod viņas beigušiem studentiem kautkādas formālas priekšrocības, bet kā pasaules tirgū, kā vairāk populārai un labas kvalitātes precei, tam arvien tiek dota priekšrocība.

Oxfordu var saukt par studentu pilsētu, kur no apm. 20.000 iedzīvotājiem 5.000 ir studenti. Oxfordas tirdzniecība un sfā rūpniecība pastāv tikai studentu vajadzību apmierināšanai. Gadījums, kad Londona bija nodomājuši paplašināt savas robežas uz Oxfordas pusi un uzcelt tur fabriku, radīja ārkārtīgu sašutumu Oxfordā, kuŗa uzrādīja, ka fabriku dūmi un māzīgais troksnis samaitās to skaisto pilsētu. Un pietam jāliecina, ka Oxfordā ir angļu studentu paradīze ar 17 vairāku gadusimteniem vecām koledžām, ar vecām katedrālēm, zinātniskiem muzejiem, skaistām platām ielām, savu klusumu un skaisto Temzas upi.

Oxforda un Kembridža ļoti rūpējas par savu universitāšu slavas uzturēšanu un tamdēļ rada ļoti daudz ierobežojumu citu universitāšu studentu ieplūšanai, kā arī ierobežo iespēju iegūt viņu diplomus.

Piem. bez universitātes tiesībām „Sauthampton's Universitātēs Koledžu beigušie studenti var iegūt diplomu izturot dipl. pārbaudījumu Londonas vai citā kādā universitātē, bet nekādā ziņā ne Oxfordas vai Kembridžas Universitātē.

Te ir skaidrs kādā monopola stāvoklī sevi nostāda Ox. Kemb. Univ. pret citām Anglijas universitātēm un ir skaidrs, ka katra angļu studenta ideāls ir līdzināties Oxfordas vai Kemb. studentam. Katrai universitātei ir savas īpatnības, bet ja grib runāt par angļu studenta raksturīgu tipu, tad par tādu jāņem Oxfordas studentu.

Bezbedīgs, jūtot savu bagāto vecāku atbalstu, drošs par savu nākotni. Oxfordiēti nodarbojas galveno kārt ar 2 lietām, ar sportu un ar studijām, priekš cita viņam neatliek laika un nav intereses.

Dzīvojot arvien ar saviem studiju biedriem kopā viņš ir augstākā mērā sabiedrīks. Bez atklātās nicināšanas bet ar zināmu pašpārākumu viņš skatās uz krāsainiem studentiem, kuŗiem viņu bagātība devusi iespēju iekļūt arī šeit. Uzaugot, kā visi angļu aristokrātu bērņi, svešā ģimenē vai koledžā viņš ir pieradis būt patstāvīgs un arvien jūtas stāvokļa kgs.

Stipri attīstīts fiziski. Ģērbjas kā jau visi sportisti ļoti nekārtīgi; parastais apģērbs: golfa uzvalks, kurpes ar biežām zolēm. Staigā zienu un vasaru, lietus vai sauli, ar neapsegto galvu; cepures vietā viņam noder tā paša biezie mati.

Arvien jūtas ērti un sēž kā viņam patīk negriežot daudz vēribas uz citiem.

Vaiņas brīžos redz viņu sēžot mīkstā lēnu krēslā, ar pipi zobos, avtzi rokā un kājas vai nu uz krēsla vai galda, bet katrā ziņā augstāki par galvu. Arvienu mierīgs garīgi, bet dzīvs fiziski. Neieiet ekstremos, kā dūsmās vai sentimentalitātē. Runā skaidri ko domā un zin, un neļepojas ar to, ko nezina. Ved kārtīgu dzīvi un bez redzamas piepūlēšanās padodas stingram augstskolas režīmam. Nepārpūlas ar studijām, bet ja gatavojas uz eksāmeniem, tad ļoti racionāli, neatraujot sev savas tiesības nodoties zināmu laiku sportam. Par „augstākām” lietām, kā politiku un internacionāliem jautājumiem (ar ļoti maziem izņēmumiem) ļoti maz interesējas. Stipri speciālizējas savā studiju priekšmetā. Ļoti mil humoru un jautrību. Apmeklē teātri vai kino 1 reiz nedēļā, parasti humoristiskā rakstura izrādēs. Tāds ir Oxfordas students.

A. Rode, stud. oec.

Parīzes Augstskola — Ecole Normale.

Latīņu kvartals — šis vārds izsauca tūlīt mūsu domās kvartālu, kas ir pilnīgi īpatnējs salīdzinot ar citiem Parīzes kvartāliem; gleznu un smaržu, kas pieder tikai viņam; stingras skolas un licejus blakus precīgajām kafējnīcām; profesorus dienā un vieglprātīgās jaunavas vakarā; grāmatas un kartes. Kāda vilšanās jaunam provinciālam vai ārzemniekam, kad St. Michel bulvarā viņš redz blandamies to pašu vulgāro un banālo pūli, kuŗš ir uz visiem Parīzes bulvariem! Skolas ir palikušas šeit pat, bet studenti vakaros izklist pa visu Parīzi un pa visām priekšpilsētām atstājot turtīgiem pilsoņiem ienākumus nesošās mājas un viņu luksusu dzīvokļus, kas tagad iekarojuši to kvartālu, kuŗa citkārt dzīvoja studenti.

Šis fakts rada brīvā studenta, tas ir tā studenta, kuŗš nepieder pie mūsu divām lielajām skolām ar internātiem, — students nav vairs cilvēks ar no saviem kursiem un saviem kolēģiem aprobežoto horizontu; viņš ieiet sabiedrībā, un ņem daļību ar visu savu dvēseli, intelektuālējā Parīzes dzīvē, kuŗa ir ārkārtīgi aktīva. Viņš kaislīgi seko literāriskai aktualitātei, kuŗa iespējās arī Universitātē, viņš zina, viņš pazīst — visjaunākos māksliniekus — gleznotājus jeb mūziķus. Ļoti bieži students ir spiests strādāt savai eksistencei un ieiet tirdznieciskajā un rūpnieciskajā darbā. Un ir arī tas, vai nu tas ir labi jeb slikti ka agrāko laiku audzināšana, kas bij tikai teoretiska (livresque) tagad savu vietu ir atdevuse vispārējai kulturai, kuŗa veido reālo dzīvi.

Un tomēr ir Parīzē arī klusuma oazes, kuŗi ir atvērti arī ārienes iespāidēm, bet tur neiespējās ārējās pasaules dzīve. Es pārzinu tikai labi l'Ecole Normale un gribu runāt tikai par vienu. L'Ecole Normale ir celta agrākos laikos klostera vidū veco dārzu klusajā kvartālā Parīzes mājas tagad mums ierobežo (cement) un ir tikai divas vietiņas, kur ir palikuši pāri lieli koki. Viena no tām, kuŗa dzīvo mūķenes, kuŗas audzina savus cāļus un savus trusīšus kā lauku kaktā. Un otra vieta ir augstskola l'Ecole Normale. Koki mūs vairāk atšķir no Parīzes nekā to varētu darīt lielāks attālums. Un nodrošinā gaŗo velvēto kuluaru dziļo klusumu. Dārza dziļumā atrodās teiksmains mazs stūrītis atstāts savā pirmatnēji īpatnējā veidā. Šeit laimīgie konkursa pārbaudījuma iztūretāji ir aicināti pavadīt četrus gadus kopējā dzīvē un darbā. Un pilnīgi uzturēti un apgādāti no valsts. Studenti tiek bajoti diezgan pāvāji (trēs peu). Viduslaiku veselīgās

